

BONSAI

Yusuf İpekoğlu

Ağaçlar, içinde yaşadığımız dünya-
daki en güzel varlıklar arasında. Baş-
göklere yükselen, yemyeşil, heybetli bir
ağacı ya da baharda rengarenk çiçekler
açmış bir ağacı görünce içine huzur
dolmayan insan var mı bilmiyorum. Ya
da sonbaharda yaprakları kırmızının
ve sarının değişik tonlarına bürünmüş
bir ağaca baktığında hüznle bera-
ber garip bir yaşama sevinci duy-
mamış insanlar...

Ağaç sevgisi,
beni ağaçlar
hakkında
daha çok
şey öğ-
renmeye
itti ve

bu nedenle
yaklaşık on yıl kadar
önce bonsai ile tanıştım.

Bonsai dünyaya Japonlar tarafından
tanıtılmış eşi olmayan bir sanat türü;
bahçıvanlığı, heykeltraşlığı, ressamlığı
ve felsefeyi kusursuz bir denge içinde
biraraya getiren bir sanat. "Bon",
"kap" ya da "sakı",
"sai" ise "bitki" ya da
"bitki yetiştirme"
anlamını taşı-
yor. Dolayısı-
yla bu iki söz-
cüğün birleş-
mesinden oluşan
"bonsai" Türkçe'ye
"sakı içinde bitki
yetiştirmek" diye çev-
rilebilir. Diyebilirsiniz
ki "hemen herkes sak-

sı içinde değişik bitkiler yetiştiriyor,
onlar da mı bonsai?" Hayır, iş o kadar
basit değil. Bunun için bonsai'nin ne
olduğunu anlatmaya çalışacağım.

Yukarıda da söylediğim gibi bon-
sai'yi dünyaya Japonlar tanıttı. Bu
yüzden bonsai'nin kökeninin Japonya
olduğu sanılıyor. Gerçekten kökeni
Çin. Tam olarak ne zaman başladığı
bilinmese de ikibin yıl öncesine kadar
uzandığına dair ipuçları var. Çinliler
taşınabilir kaplarda bitki yetiştiren ilk
uygarlık değil kuşkusuz. Eski Mısır,
Babil, Eski Yunan, Roma, Hindistan
ve daha bir çok yerde de insanların
saksılarda bitki yetiştirdiklerine dair
bir çok bulgu var. Ancak saksılarda
bitki yetiştirilmesi bütünüyle pratik

nedenlere dayanmaktaydı ve
bunda estetik bir amaç güdül-
müyordu. Estetik amaçlarla
bitki yetiştirme düşüncesinin
ilk olarak Çin'de ortaya
çıktığı sanılıyor. M.Ö.

2200-250 yılları arasın-
da Çin'i yönetmiş
olan Hsia, Shang ve
Chou hanedanları
sırasında bile bah-
çe planlama sa-
natının oldukça
gelişmiş oldu-
ğu, bilinen bir
gerçek. Bu dö-
nemde minyatür
ağaçlardan oluşan,
doğanın küçültülmüş bir
taklidi olan ve Pun-ching
adıyla bilinen bahçeler ol-
dukça yaygındı. Bu sanat,

Han hanedanı döneminde
(M.Ö. 206-M.S. 221) doruğa ulaştı. Bu
dönemlerde saksıda minyatür ağaç ye-

tiştirme sanatına pun-sai ya da pen-sai
adının verildiği biliniyor.

Çin kültürü ve sanatının Japonya
üzerinde önemli etkileri olmuştu. Çin
ile Japonya arasındaki etkileşimin M.Ö.
200 yıllarına kadar uzandığı bilinmek-
te. Han hanedanı döneminde, Çin impa-
ratoru Kwang Wu'nun izniyle çok sayı-
da Japon din adamı Çin'i ziyaret etmiş,
daha sonraları çok sayıda Japon heyeti,
Çin kültürünü incelemek üzere Çin'e
gelmiş ve bütün bu etkileşimin sonucu
olarak Budizm, M.S. altıncı yüzyıl civa-
rında Japonya'ya girmişti. Budist rahip-
lerin çoğu bonsai meraklısı oldukları
için bu sanatın adının bu dönemde Ja-
ponya'ya geldiği tahmin ediliyor. Ancak
bonsai, 13. yüzyıla kadar Japon kültü-
rünün önemli bir parçası olamadı. Bun-
dan sonraki dönemdeyse bonsai ona
kutsal bir anlam yükleyen din adamları
yla asillerin tekelinde kaldı. Bugün
bildiğimiz bonsai sanatı, Japon toplu-
munun her kesiminde 19. yüzyıl başla-
rından sonra popüler olmaya başladı.

1878 Paris Dünya Fuarı'nda bonsailer

Pekin'de İmparator bahçeleri

1200 yıldan yaşı olduğu tahmin edilen bir akçaağaç (Acer circinatum)

Batı dünyasının bonsai ile ilk tanışması 1878'de Paris'teki Dünya Fuarı'nda gerçekleşti. Fransızlardan fazla ilgi görmeyen bu sanat, biraz tuhaf bile bulunmuştu. 1889 yılındaki fuar-

Bonsai her tür bitkiden yapılabilir. Yukarıda bir nilüferden yapılmış bonsai görülüyor.

da ilgi biraz daha fazlaydı. İlginç bulunmasına karşın Doğuluların tuhaf-lıklarından biri gözüyle bakıldı bonsai'ye. 1909 yılında Londra'daki bonsai sergisinin İngilizler'den büyük ilgi

görmesine karşın, bonsai'nin batıda yaygın bir hobi haline gelmesi, İkinci Dünya Savaşı sonrasına rastlar. Daha önceleri Amerika'da bonsai sanatı Japon kökenliler arasında yayginken, İkinci Dünya Savaşı sonrasında Japonya'yı işgal eden Amerikan birliklerindeki askerlerin bir kısmı dönüşlerinde bonsai'yi Amerikan toplumunun daha geniş bir kısmına tanıttılar. Özellikle son otuz yıldır bonsai, dünyanın hemen her yerine yayılmış durumda.

Bonsai nedir, ne değildir

Bonsai bir ağaç ya da bitki türü değil. Her tür ağaç, hatta her tür bitki den yapılabilir. Ancak bazı bitki türleri doğal özelliklerinden dolayı bonsai yapılmaya daha elverişli. Bonsai genetik olarak küçültülmüş bitki değil; bir

Çin ayvası (Chaenomeles sinensis) 60 yaşında yüksekliği 81 cm

ev bitkisi de değil. Normal bir ağaç gibi kışın dışarıda, soğukta kalması gerekiyor. Bunun istisnası, tropik bitkilerden yapılan ve dolayısıyla sürekli sıcak ortam isteyen iç mekan bonsai'leri. Bunlar ev içinde bulundurulabiliyor.

Bonsai'nin fizyolojisi

Bonsai, gelişmesi durdurulmuş değil, sadece küçük kalması için kontrol altında tutulan sağlıklı ve normal bir ağaçtır. Burada üzerinde önemle durulması gereken nokta, bonsai'nin sağlıklı ve normal bir ağaç olduğu. İyi bakılan bir bonsai, aynı türden normal boyutlardaki bir ağaçtan çok daha uzun yaşayabilir.

Kökler

Doğada ağaçların kökleri, gereksinimlerine ve bunları karşılamak için buldukları fırsatlara göre gelişir. Eğer

80 yaşlarında ve 95 cm yüksekliğinde bir Zelkova serrata (Hokidachi stilinde)

bir bitki küçük, sığ bir saksıya konursa köklerin gelişimi sınırlanacak, bitkinin toprak üstünde kalan kısmının büyümesi dolayısıyla yavaşlayacaktır. Bir ağacın bonsai yapılmasındaki temel ilke bu. Normal bir ağaçta köklerin önemli bir görevi de ağacın sağlam bir

şekilde ayakta durmasını sağlamak. Bu yüzden kökler, ağacın büyüklüğüne bağlı olarak derine gitme gereği duyarlar. Bonsai'de böyle bir gerek olmadığı için kökler önemli ölçüde kısaltılabilir. Bu kök budaması ağacın büyüme sürecini sağlamak açısından çok önemli; ağacın yaşına ve türüne bağlı olarak her yıl ya da her iki-üç yılda bir yapılması gereken bir işlem. Ayrıca ağacın sağlığı için gerekli olan yeni ve sağlıklı köklerin ortaya çıkmasını da sağlıyor.

Gövde ve Dallar

Doğada bir ağacın dallarının ve gövdesinin şekli, o ağacın güneş ışığından en fazla yararlanmak amacıyla diğer ağaçlarla rekabeti sonucu belirlenir. Rüzgar, erozyon, yıldırım gibi doğal et-

Hokidachi stilinde bir Zelkova serrata

kenlerle gövdeler eğilir ya da değişik fiziksel zararlar görür. Açık alanlarda yakınında başka ağaç olmadan büyüyen ağaçların dalları, geniş bir yayılma gösterir. Yere yakın dallar, ağacın gövdesinin yere yakın kısmının kalınlaşmasına neden olur. Yaşlı bir ağacın kökleri erozyon yüzünden toprak üstüne çıkmıştır. Bütün bunların saksı içinde büyüyen bir bitkide olması mümkün değil. Bonsai sanatçısı bu noktada devreye girer. Budama, tel sarma gibi değişik teknikleri kullanarak saksı içindeki ağacı doğadaki bir ağaca benzetmeye çalışır. Bonsai'yi saksıda yetiştirilen herhangi bir bitkiden ayıran temel nokta bu.

Yapraklar

Yaprakların boyutları ve ağaç üzerin-

deki yerleşimlerini belirleyen en önemli iki etken su ve ışık. Genel olarak ağaçta dengeli bir şekilde dağılmış küçük yapraklar elde etmek için, bitkinin uzun aralıklarla sulanması ve gereksinimine göre bol ışık sağlanması gerekiyor. Maksimum büyüme, ağacın tepesinde ve dallarının uç noktasında gerçekleşiyor. Bu noktalarda yapılacak uygun budama, öteki yerlerde de büyümeyi uyaracaktır. Ağacın sağlıklı olup olmadığının en iyi göstergesi yaprakları. Bu yüzden yaprakların dikkatle izlenmesi gerekiyor.

Bir Bonsai’de dikkat edilmesi gereken noktalar

Bir bonsai'yi saksı içinde büyüyen bir ağaçtan ayıran bazı temel özellik-

ler var. Bütün bu özellikler bir bonsai sanatçısının uyması gereken kurallar bütünü oluşturuyor. Bonsai sanatçısı bu kuralları çok iyi öğrenmeli. Ancak bu kuralları çok iyi bilen insanlar, onları gerektiğinde en uygun şekilde bozabilirler.

Bir bonsai'ye bakıldığında küçük olmasının dışında çok önemli bir özelliği daha farkedilir. Bu da çok yaşlı görünmesi. Gerçekten çok yaşlı bonsai'ler de var. Örneğin, Harvard Üniversitesi'ne ait olan Arnold Arboretum'undaki Larz Anderson Bonsai Koleksiyonu'nda görmüş olduğum 280 yaşındaki Hinoki selvisinin insan üzerinde bıraktığı etki muhteşem. Ama çoğu bonsai o kadar yaşlı değil. Önemli olan, bonsai'nin gerçek yaşı değil, ne kadar yaşlı görüldüğü. Bonsai sanatçısının en önemli amaçlarından biri, bonsai tekniklerini kullanarak ağacı gerçekte olduğundan çok daha yaşlı göstermek.

Bir bonsai'nin bütün kısımları; kökler, gövde, dallar ve yapraklar, ağacın genel görünümünde dengeli bir şekilde yer almalı, yani ağaç bir bütünlüğe sahip olmalıdır. Dalların ve yaprakla-

20 yaşlarında 68 cm yüksekliğinde bir Japon akçaağacı (Acer palmatum 'Deshojo')

rın konumları, dalların boyutlarındaki çeşitlilik, bitkinin saksı içindeki konumu bakan insanın gözünü rahatsız etmeyecek bir dengede olmalı.

Genel İlkeler

Hatırlatalım ki bu ilkeler, kesinlikle uyulması gereken kurallar değil. Yoksa bütün bonsai'ler aynı olurdu. Bunlar, yalnızca genel olarak uyulması gereken kurallar.

Gövde: Bonsai'nin hiç bir parçası, diğerlerinden daha önemli değil. Bununla beraber gövdenin merkezi önemde bir konumu var. Kalın bir gövde, yaşlı ve olgun bir ağaç duygusu yaratır. Fakat aşırı kalın bir gövde de göze hoş görünmez. Genel bir kural olarak bonsai'nin yüksekliği, gövdenin toprakla birleştiği noktadaki kalınlığının altı katı kadar olmalı.

Gövde, yukarı gittikçe hafifçe daralan bir koni biçiminde olmalı, silindirik şeklindeki bir gövde makbul değil. (Hokidachi stili dışında). Gövdedeki eğrilik ve kıvrımlarınsa minimum sayıda olmalısı gerekiyor (Bankan ve Nejikan stilleri dışında). Stile bağlı olarak bir ya da iki kıvrım yeterli; daha fazlası yapay bir görünüme yol açabiliyor. Kıvrımlarsa keskin değil yumuşak olmalı.

Dallar: Bir bonsai'deki doğal görünümü sağlayan en önemli unsur dalların konumları ve biçimleri. Kendi haline bırakıldığında, ağaç çok sayıda ve gelişigüzel dal oluşturuyor. Bonsai'de dal sayısı görece az ve dalların ağaç üzerindeki konumları dikkatli bir biçimde seçilmiş durumda. Dalların konumu, bonsai'nin anahatlarını belirleyerek gövdeyi en güzel şekilde gösteriyor.

Dalların farklı boy ve kalınlıklarda, dallar arasındaki aralığın da farklı uzunluklarda olması gerekiyor. Dallar arasındaki uzaklık yukarı çıktıkça azalmalı. Yine genel bir kural olarak, en uzun iki dalın (genelde en alttaki dallar) uzunlukları toplamı, bonsai'nin yüksekliğinin yarısı kadar olmalı. Bir bitkide dalların eğimi hemen hemen aynıdır. Bunun istisnası, iğne yapraklı ağaçlar. Bu ağaçların dalları gençken yukarı, yaşlıyken aşağı doğru eğimli. Bonsai tasarımında bu da dikkate alınmalı.

Dalların üstüste gelmemesi, gövde etrafında dağılmış olması, gövdedeki bir kıvrımın iç kısmında dal bulunmaması gerekiyor.

Yapraklar: Yapraklar, ne gövdenin görünmesini engelleyecek derecede sık olmalı, ne de ağaca hastalıklı bir görüntü verecek kadar seyrek. Yaprak boyları, ağacın boyutlarıyla orantılı olmalı. Küçük yapraklar elde etmek için bazı teknikler bulunsun da genelde etkileri sınırlı. Küçük yapraklı ağaçlar tercih edilmeli.

Kökler: Köklerin görünümü her tür bonsai'de çok önemli. Kökle gövdenin birleştiği yerin açıkça belli olması gerekiyor. Kalın köklerin üst kısımlarının toprak üstünde kalması, istenen bir özellik, ayrıca ağaca yaşlılık havası vermede önemli bir unsur.

Moyogi stilinde bir California ardıcı
(Juniperus Californica)

Chokkan stilinde bir Sekoya ağacı
(Sequoia sempervirens)

Shakan stilinde bir
Larix laricina

Bunjingi (Literati) stilinde Japon karaçamı
(Pinus thunbergii) 31 yaşında 91 cm yüksekliğinde

Genel Görünüm: Ön ve Arka Doğadaki bir ağacın ön ya da arkasından bahsetmek biraz anlamsız. Ancak bir bonsai üç boyutlu bir sanat eseri ve belli bir yönden bakılmak üzere tasarlanıyor. Bu yüzden ağacın ön ve arkasının belirlenmesi önemli konu.

Bir ağacı bonsai olarak yetiştirmeye karar veren bonsai sanatçısının ilk işi, ağacın ön tarafını belirlemek. Ön taraf, ağacın yapısını en iyi şekilde göstermek üzere belirlenir. Bunun için dikkat edilmesi gereken bazı noktalar var: Ön kısım, ağacın gövdesinin görülebilmesi için görece açık olmalı, öne doğru uzayan büyük bir dal bulunmamalı, köklerin dışarıda kalan kısımlarından büyük olanları önde yer almamalı ve gövdedeki kıvrımlar öne doğru olmamalı. Yalnızca ağacın tepe kısmı hafifçe öne eğimli olabilir.

Ağacın sadece ön kısmı değil, arka kısmı da kompozisyon açısından çok önemli. Öne doğru uzayan dallar istenmezken, arkaya doğru uzanan dallar üç boyutlu görüntüyü zenginleştirdikleri için, istenen bir özellik. Ayrıca bunlar bonsai'nin ön kısmı için dallar ve yapraklardan oluşan bir fon oluştururlar.

Saksılar: Bir bonsai'nin en önemli unsurlarından biri de saksısı. Bonsai saksısı sıradan bir saksı değil, sanat eserinin bir parçası, Bonsai'yi güzelleştiren, onunla bütünleşen bir unsur konumunda. Ancak saksı, bonsai ile uyum içinde olmalı ve dikkati ağacın üzerinden almamalı.

Kengai stilinde bir Atlas sediri
(*Cedrus atlantica* 'Glaucua')

Çiçek açan ve meyve veren ağaçlar için sırlı saksılar daha güzel görünüm sağlıyor. Saksının renginin, çiçek ve meyvelerin rengiyle uyumlu olacak şekilde seçilmesi gerekiyor. Yapraklarını döken bitkiler için de sırlı saksılar kullanılabilir. Açık renk yaprakları olan ağaçlar için açık renk, koyu renk yaprakları olan ağaçlar içinse koyu renk saksılar tercih edilmeli. Yapraklarını dökmeyen ağaçlar için de koyu renk saksılar uygun. Sırsız saksılar, özellikle yapraklarını dökmeyen ağaçlarla daha iyi uyum sağlıyor.

Uyumlu bir görünüm sağlamada saksının şekli de önemli. En yaygın kullanım gören saksılar, dikdörtgen ve oval şekilli olanları. Saksının derinlik ve uzunluğu ağacın türüne ve gereksinimlerine göre seçilmeli. Genel bir kural olarak saksı derinliği, ağacın gövdesinin toprakla birleştiği yerdeki kalınlığı kadar, uzunluğuyorsa ağaç boyunun üçte ikisi ile dörtte üçü arasında olmalı.

Kengai, Bunjingi ve Fukinagashi stilleri yuvarlak, kare veya altıgen şekilli, derin saksılarda güzel duruyor.

Dikdörtgen ve oval saksıların uzun taraflarının önde olması, kare saksılardaysa ön kısma kenarlardan birinin gelmesi istenen sonucu veriyor.

Bonsai stilleri

Bonsai'ler birkaç değişik şekilde sınıflandırılıyor: Gövdenin şekil ve pozisyonuna göre, gövde sayısına göre, kök-

lerin şekline göre, dalların şekline göre, boyuta göre ve kompozisyona göre.

Gövde şekline göre

Chokkan: Ağacın dümdüz yükselen, yukarı çıktıkça hafifçe daralan konik bir gövdesi vardır. En alttaki ve aynı zamanda en uzun dalın topraktan yüksekliği, gövde yüksekliğinin üçte biri kadardır. Yukarı çıktıkça dallar kısalmış ve dallar arasındaki uzaklık azalır. Dal yapısı simetrik olup koniyi andırır.

Moyogi: Chokkan'a benzer fakat gövde hafifçe kıvrık ya da eğik olur. Çoğu zaman uzun bir 'S' harfine benzer. Ağacın tepe noktası, gövdenin toprakla birleştiği noktanın hizasındadır. Öne doğru olan kıvrımlardan kaç-

Sokan stilinde bir
Ulmus parvifolia 'Seiju'

nılmalıdır. Dallar kıvrımların iç tarafında değil, dış tarafında olmalıdır.

Shakan: Gövde dikeyle 30-45 derece arasında bir açı yapar. En alttaki ve aynı zamanda en büyük dal, gövdenin eğik olduğu tarafın ters yönünde uzanır. Yüzeydeki kökler, özellikle eğimin ters yönünde olanları belirgindir. Kalınlıklarıyla, ağacı onların dengede tuttuğu izlenimi vermelidirler. Dalların genel kompozisyonu Chokkan'a benzer. Dallar yere paraleldir ya da hafifçe yere doğru eğiktir.

Bunjingi (Literati): Ağacın az sayıdaki ve düzensiz olarak yerleştirilmiş dallarının çoğunluğu gövdenin en üst üçte birindedir.

Kengai: Toprakten çıktıktan sonra bir miktar yukarı doğru giden gövde sanki yerçekimine karşı koyamamış gibi eğilmeye başlar ve aşağıya doğru gider. Gövdenin ve dalların bir kısmı saksının en alt kısmından da aşağıya uzanır.

Gokan stilinde bir akçaağaç (*Acer tenuifolium*)
80 yaşlarında 90 cm yüksekliğinde

İkadabuki stilinde bir Japon elması (*Malus sieboldii*) Yaklaşık 50 yaşlarında 51 cm yüksekliğinde

Han-Kengai: Kengai ile aynıdır. Tek farkı, gövdenin uç kısımları saksının en alt kısmından daha aşağıya uzanmaması.

Bankan: Gövde, bir somya yayının kıvrımlarını andırır. Dallar kısadır ve ağacın tepe kısmında yoğunlaşmıştır.

Nejikan: Gövde, eksen etrafında kıvrılıp sarmal bir biçim almıştır. Dalların yerleşimi genel olarak Moyogi'de olduğu gibidir.

Gövde sayısına göre

Tankan: Tek bir gövde vardır.

Sokan: Aynı kök sisteminden yükselen iki ayrı gövde bulunur. Gövdelerden biri daha uzun, daha güçlü ve baskın konumdadır. Gövdeler birleştikleri yerde dar bir 'V' şekli oluştururlar, genellikle dik yükselirler, ancak birbirlerine paralel değildirler. Bir gövdenin dalları diğerine doğru büyümelidir. Her iki gövdenin dalları bir bütün oluşturmalıdır.

Sankan: Aynı kök sisteminden yükselen üç gövde bulunur. Boyları farklıdır. En uzun gövde, aynı zamanda en güçlü görünümlüsü olmalıdır. Genellikle en uzun gövde ortada, diğerleri ise onun iki yanında yer alırlar. Dalların yerleşimi Sokan'a benzer.

Gokan: Beş gövdeden oluşur. Genel ilkeler Sankan'la aynıdır.

Kabudachi: Çok sayıda (beşten fazla) gövdeden oluşması dışında Gokan'dan farkı yoktur.

Köklerin şekline göre

Neagari: Köklerin toprakla birleşen kısmı toprak üzerindedir.

İkadabuki: Yan yana birkaç gövdeden oluşur. Bu gövdeler aslında yere yan yatmış bir ağacın dallarıdır.

Netsunagari: Yanyana gövdeler sanki birbirlerinden bağımsız ağaçlar gibi görünseler de, kök sistemleri ortakdır.

Yose-uye stilinde Japon akçağaçları

Neagari stilinde bir Zelkova serrata

Dalların şekline göre:

Hokidachi: Ağacın görünümü ters çevrilmiş bir fırçayı andırır. Gövde düzgün ve dik olarak yükselir. Ana dallar, gövdenin tepe kısmına yakın yer alır ve yukarı gittikçe incelen çok sayıda dala ayrılırlar. Diğer stillerin çoğunun tersine, bu stilde ağacın dal sayısı çoktur.

Fukinagashi: Sürekli rüzgar altında yaşayan bir ağacın görünümüne sahiptir. Bütün dallar aynı yöne doğru uzanmıştır. Shakan'da olduğu gibi gövde genellikle eğiktir. Genellikle alt dallar daha büyüktür fakat dalların yerleşimi düzensizdir.

Sashieda: Dallarından biri bir yöne doğru aşırı uzamış, tek gövdeli bir ağaçtır.

Shidare-Zukuri: Dallar salkım halinde aşağıya doğru sarkar.

İshitsuki stilinde ardıçlar (*Juniperus procumbens* 'Nana') Toplam yükseklik yaklaşık 50 cm

25 yaşlarında 64 cm yüksekliğinde bir gülibrişim ağacı (Albizia julibrissin)

Boyuta göre

Shoohin: Minyatür bonsai (15 cm'den kısa). 5 cm'ye kadar olanlara shito veya keshitsubu, diğer bir deyişle parmak ucu bonsai'si adı verilir. 5-15 cm arasında olanları ise mame (bebek bonsai) olarak adlandırılır.

Kotate mochi veya komono: 15-30 cm arasında (tek elle taşınabilen) bonsai'ler.

Chin veya chu-mono: 30- 60 cm arasında (tek kişi tarafından taşınabilen) bonsai'ler.

Dai veya omono: 60-120 cm arası (taşımak için iki veya daha fazla insana gereksinim duyulan) bonsai'ler.

Kompozisyona göre:

Yose-uye: Farklı kök sistemlerine sahip ağaçların bir grup oluşturduğu kompozisyonlara verilen addır. Çoğunlukla tek sayıda ağaçtan oluşur.

Orman etkisi vermek için en az beş ağaç bulunmalıdır. Genel etki, ağaçların bireysel güzelliklerinden daha önemlidir. Grup içindeki ağaçlardan biri, diğerlerinden daha büyük ve grubun odak noktası durumunda olmalıdır. Ağaçların hepsinin boyları farklı, ayrıca doğal bir görüntü oluşması için

Sekajo stilinde bir bonsainin köklerinin görünüşü

ağaçlar arasındaki uzaklıklar da farklı ve düzensiz olmalıdır. Perspektif yaratması için en uzun ağaç öne doğru, kısalar arkaya doğru yerleştirilmelidir.

İshitsuki: Ağaç bütünüyle bir kaya üzerinde bulunur. Ağacın kökleri kaya üzerindeki küçük bir oyuk içinde bulunan toprak parçasındadır. Amaç, doğada kaya üzerinde büyümüş bir ağaç etkisini vermektir.

Sekjoju: Ağacın gövdesi küçük bir kayanın üzerindedir. Kökler bu kayanın üzerinden aşağıya doğru inerek toprakla buluşur.

- Kaynaklar**
 Deborah R. Koreshoff, "Bonsai: Its Art, Science, History and Philosophy", Timber Press, 1984
 Paul Lesniewicz, "Bonsai: The Complete Guide to Art and Technique", Blanford, 1984
 Harry Tomlinson, "The Complete Book of Bonsai", Abbeville Press, 1991
 Herb L. Gustafson, "The Bonsai Workshop", Sterling Publications, 1996
 Kyuzo Murata, "Four Seasons of Bonsai", Kodansha International, 1991